

การพัฒนาหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2*
THE CURRICULUM DEVELOPMENT OF PROBLEM-BASED LEARNING EXPERIENCE
PROVISION TO ENHANCE PROBLEM-SOLVING ABILITY
OF EARLY CHILDHOOD IN KINDERGARTEN 2

ชนิกานต์ กันทาททรัพย์, เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์

Chanikan Kanthasap, Kedthip Sirichaisin

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lampang Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: chanikan.k26@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ และ 2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฯ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่เทย จำนวน 30 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. หลักสูตรฯ 2. คู่มือการใช้หลักสูตรฯ และ 3. แบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จำนวน 9 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – test dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คู่มือการใช้หลักสูตรฯ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.85/82.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. การศึกษาผลการใช้หลักสูตรฯ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ มีความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร; การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน; ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To construct and determine the efficiency of the curriculum and 2. To investigate the result of the curriculum. The research was quasi-experimental research. The representative samples in this research were 30 children aged between 4-5 years studying in the 2nd year kindergarten, enrolled in the second semester of the academic year 2021 of Ban Mae Thoei School, under Lamphun Primary Educational Service Area Office 2 by using cluster random sampling. The research tools used in this research were 1. a curriculum 2. a handbook and 3. a behavioral observation form for Problem-solving ability of early childhood in kindergarten 2 with 9 items. The result data were analyzed to find percentage value, average value, E_1/E_2 , standard deviation, and t-test dependent samples.

Research findings were as follows: 1. The construction and determine the efficiency of the curriculum showed the mean value of the curriculum as high level, a handbook showed the mean value of the curriculum as high level, and the efficiency of the curriculum was 80.85/82.72 which was higher than the standard criterion of 80/80 2. From the result of the curriculum, it could be found that the children who took the curriculum gained the problem-solving ability of early childhood higher than that of the pretest with a statistical level of .05. This accorded with the set hypothesis.

Keywords: Curriculum Development; Problem-Based Learning; Problem-Solving Ability of Early Childhood

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องมีทักษะสำคัญที่จำเป็นในการใช้ชีวิต แม้หลายทักษะจะเป็นทักษะเดิม แต่ต้องเพิ่มความเข้มข้นและความสามารถในการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน อีกส่วนหนึ่งเป็นทักษะใหม่ที่ต้องบ่มเพาะและพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต เป็นช่วงเวลาที่ให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มศักยภาพ เป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง คุณภาพของมนุษย์ที่จะได้รับการต่อยอดในช่วงอายุต่อ ๆ ไป ในช่วงวัยนี้เด็กมีความสามารถในการ ตั้งคำถาม มีข้อสงสัย ถ้าพัฒนาเด็กให้ถูกทางเด็กปฐมวัยในช่วงนี้จะรู้จักคิด สงสัย สังเกต ถาม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ มีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การสังเกต การคิดแก้ปัญหา การใช้เหตุผล โดยการฝึกปฏิบัติร่วมกัน และการทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนรู้ เป็นการกระบวนกรเรียนรู้ที่สัมพันธ์ และสอดคล้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ซึ่งการจัดกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่น่าสนใจอีกวิธีหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกการคิดและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลได้รับการพัฒนาทุกด้านแบบองค์รวม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังที่ ทิศนา แคมณี (2547) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ

บริบทการจัดการเรียนการสอนของระดับชั้นปฐมวัยโรงเรียนบ้านแม่เทย ด้านคุณภาพของเด็กมีจุดควรพัฒนาคือการปลูกฝังให้มีสุขลักษณะนิสัยที่ดี เช่น การล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร การใช้คำพูด ขอบคุณ ขอโทษ และการฝึกให้มีจิตสาธารณะ สำหรับด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีจุดควรพัฒนาคือการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวางแผน ขาดความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จโดยเฉพาะงานที่ใช้เวลานาน การขาดความริเริ่มและลงมือทำงานให้สำเร็จ อย่างไรก็ตามโรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน มีความสอดคล้องกับการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ซึ่งจะนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ที่กล่าวมานี้ จะมีการสังเกตและประเมินพัฒนาการของเด็กในทุกขั้นตอน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2563)

จากสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน จึงควรปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และให้สามารถปรับเปลี่ยนสู่สภาพที่พึงปรารถนาได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่มีไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีแนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบใช้กลุ่มย่อยทำงานร่วมกันเป็นทีมและสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้น

กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่เทย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยดำเนินการสุ่มจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน ทั้งหมด 2 เขตพื้นที่ ได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 เป็นหลักแล้วดำเนินการสุ่มจากกลุ่มเครือข่ายการศึกษา ได้กลุ่มเครือข่ายแม่ตืนศรีวิชัยจากทั้งหมด 7 กลุ่มเครือข่าย จากนั้นทำการสุ่มโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่ตืนศรีวิชัย จำนวน 10 โรงเรียน ได้โรงเรียนบ้านแม่เทย ระยะเวลาในการวิจัยภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 สัปดาห์ โดยจัดประสบการณ์ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และมีขอบเขตด้านเนื้อหาจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที รวม 15 แผนการจัดประสบการณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ หลักสูตรฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 คู่มือการใช้หลักสูตรฯ ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และแบบสังเกตพฤติกรรมวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมกำหนดระดับพฤติกรรม 3 ระดับ จำนวน 9 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และ 1. หลักสูตรฯ ที่ผ่านการพัฒนาขึ้นตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ตั้งแต่ การวินิจฉัยความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหา การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ และการวินิจฉัยสิ่งที่ประเมิน การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน จนได้หลักสูตรฯ ซึ่งประกอบด้วย 8

องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขในการนำหลักสูตรไปใช้ จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฯ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 2. คู่มือการใช้หลักสูตรฯ ที่ผ่านการพัฒนาตามขั้นตอนที่ผ่านขั้นตอนการเลือกเนื้อหา จัดองค์ประกอบของเนื้อหา และเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยผสานรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จนได้คู่มือการใช้หลักสูตรฯ ที่ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้หลักสูตรฯ คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับเด็ก แผนการดำเนินการตามหลักสูตรฯ และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรฯ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรฯ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 3. แบบสังเกตพฤติกรรมวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมกำหนดระดับพฤติกรรม 3 ระดับ จำนวน 9 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับแบบสังเกตพฤติกรรมแต่ละข้อ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของระดับความคิดเห็น ผลการประเมินได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมที่วัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้จริงตามจุดประสงค์ของการวัด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มลูกค้ำที่ใช้บริการแพลตฟอร์มธุรกิจสตรีมมิ่งออนไลน์ ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยมีคำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามเบื้องต้น ได้แก่ ท่านอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลกหรือไม่ และท่านเคยใช้บริการแพลตฟอร์มธุรกิจสตรีมมิ่งออนไลน์หรือไม่ จำนวน 2 ข้อ ทั้งนี้เนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 เพื่อความปลอดภัยจึงไม่สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในบางพื้นที่ และกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่มีความสะดวกมีโอกาสที่จะสามารถเป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษาได้ โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนธันวาคม 2564 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลได้จนครบ 400 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ ส่วนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการวิจัยโดยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้จากหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัยเชิง

วิชาการต่าง ๆ รวมทั้งสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) การหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (T-Test Dependent Samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลักสูตรที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น คือ หลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร กล่าวถึงสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยในปัจจุบันและเหตุผลในการแก้ไขปัญหา 2. หลักการของหลักสูตร กล่าวถึงส่วนสำคัญกำหนดไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของหลักสูตร 3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กล่าวถึงเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ตัวเด็กปฐมวัยหลังจากการใช้หลักสูตร 4. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร กล่าวถึงเนื้อหาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กล่าวถึงวิธีการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร 6. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ กล่าวถึงสิ่งที่ใช้ในการสนับสนุนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร 7. การวัดและประเมินผล กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผล รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ใน และ 8. เงื่อนไขในการนำหลักสูตรไปใช้ กล่าวถึงข้อแนะนำ ข้อจำกัดของการนำหลักสูตรไปใช้ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฯ (n=5)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	4.47	0.92	มาก
2. หลักการของหลักสูตร	4.80	0.64	มากที่สุด
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.00	0.72	มาก
4. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร	4.45	0.66	มาก
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้	4.33	1.03	มาก
7. การวัดและประเมินผล	4.40	0.76	มาก
8. เงื่อนไขในการนำหลักสูตรไปใช้	4.40	0.89	มาก
รวมเฉลี่ย	4.43	0.74	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฯ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรฯ ในระดับมาก (\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการของหลักสูตรและด้านการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านเงื่อนไขในการนำหลักสูตรไปใช้ตามลำดับ

การนำหลักสูตรฯ ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ โดยผลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ

แบบประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน			แบบประเมินพฤติกรรมหลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E ₁	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E ₂	E ₁ /E ₂
27	21.13	80.85	27	22.80	82.72	80.85/82.72

จากตารางที่ 2 พบว่าคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน E₁ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.85 และผลคะแนนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน E₂ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 สรุปได้ว่าหลักสูตรฯ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการศึกษาผลของการใช้หลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (n=30)

คะแนน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	Sig.(1-tailed)
ความสามารถในการแก้ปัญหา	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	S.D. _D		
ก่อนการทดลอง	13.07	3.54				
หลังการทดลอง	22.90	1.79	9.83	2.70	19.91*	0.0000

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยหลักสูตรฯ ผลก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.54 และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.79 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนหลังการทดลองของเด็กสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประเด็นด้านการสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อการพัฒนาหลักสูตรฯ มีองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขในการนำหลักสูตรไปใช้ และในส่วนของคู่มือหลักสูตรฯ ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้

หลักสูตร คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับเด็ก แผนการดำเนินการตามหลักสูตร และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยผลการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรฯ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนที่เหมาะสม ตั้งแต่การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และนำมาวิเคราะห์สร้างเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ตามแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรหลายท่าน โดยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเลือกใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1962) ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ ขั้นที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา ขั้นที่ 4 การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ และขั้นที่ 7 การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมิน การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริมงคล ทนทอง (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นสุรินทร์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ และแนวทางการจัดประสบการณ์ พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพันทิวา กุมภีโร (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรเสริมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบอิงบริบทโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ที่มาและความสำคัญของหลักสูตรเสริม แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตรเสริม หลักการของหลักสูตรเสริม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเสริม โครงสร้างของหลักสูตรเสริม กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริม สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แสดงให้เห็นว่าการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ สิทธิตัน และเกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (2564) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จโดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัยของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

การนำหลักสูตรฯ ไปทดลองใช้เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ พบว่าผลการทดลองใช้หลักสูตรฯ คะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน E_1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

80.85 และผลคะแนนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน E₂ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฯ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ ตามที่ได้ออกแบบมาอย่างมีระบบตามหลักของการพัฒนาหลักสูตรที่มีการวางแผนงานอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดา ภูแล่ม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ 83.20/82.60 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเดช พรมคำ และคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยในหัวข้อ การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนนับของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.14/82.12 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุริยะห์ เจอะอุบง (2557) ได้ศึกษาวิจัยในหัวข้อ การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนชุมชนบ้านปุยุด อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของหลักสูตรระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีค่า 80.74/80.80 และระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่า 86.27/86.16 ซึ่งถือว่ามีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ประเด็นด้านการศึกษาผลการใช้หลักสูตรฯ จากการนำหลักสูตรฯ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน พบว่านักเรียนที่ได้เรียนรู้ผ่านหลักสูตรฯ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ จำนวนทั้งหมด 30 คน มีผลคะแนนของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.07 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.09 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ชั้น เพื่อจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยเด็กปรากฏพฤติกรรมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในแต่ละชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ในชั้นนี้เด็ก ๆ จะถูกกระตุ้นด้วยการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ การดูวีดิทัศน์และการดูบัตรภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา หรือถามคำถามที่ให้คิดต่อ เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา มีโอกาสเลือกเฟ้นและเสนอปัญหาที่หลากหลาย

ชั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ในชั้นนี้เด็ก ๆ จะถูกกระตุ้นด้วยคำถามหรือการเสริมแรง เพื่อให้เด็กทำความเข้าใจกับปัญหาที่อยากรู้ เด็ก ๆ มีการระดมสมองเพื่อหาแนวทาง

และวิธีการในการหาคำตอบ โดยครูคอยดูแลตรวจสอบเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และรวบรวม คำตอบที่เด็ก ๆ ร่วมกันตอบด้วยผังใยแมงมุม (Web Diagram)

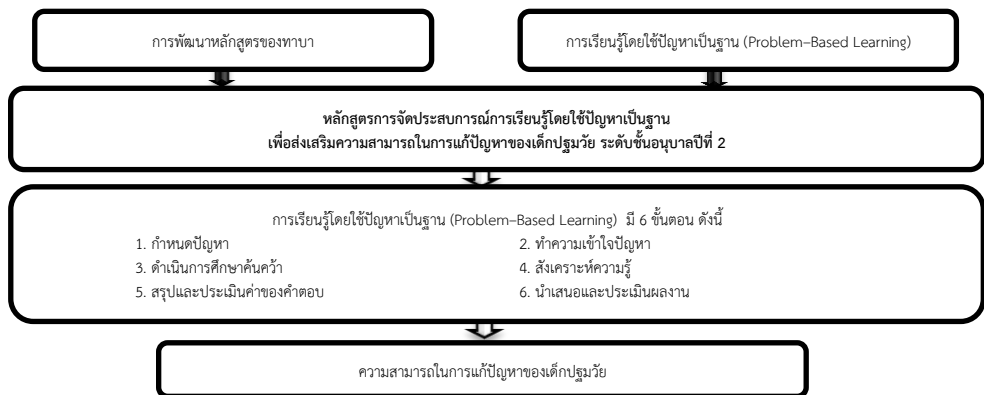
ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ในขั้นนี้เด็ก ๆ จะได้คาดเดาการแก้ปัญหาผ่านกิจกรรมเพื่อให้ ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในห้องเรียน โดยมีครู คอยสังเกตและให้คำชี้แนะ

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ในขั้นนี้ เด็ก ๆ จะเปรียบเทียบสิ่งที่ได้จากการคาดเดาการ แก้ปัญหาผ่านกิจกรรม เพื่อสามารถสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยมีครู ถามคำถามโดยกระตุ้นให้เด็กมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการนำเสนออันภายในห้องเรียน เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน ทบทวนและตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การสรุปเป็นองค์ความรู้ ใหม่

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ในขั้นนี้ เด็ก ๆ จะนำสิ่งที่ได้มาสรุปเป็นองค์ ความรู้ใหม่ และเลือกวิธีที่จะนำเสนอสู่สาธารณะ โดยผ่านความเห็นชอบจากครูในการตรวจสอบ ความถูกต้อง และความเหมาะสมในการนำเสนอ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ในขั้นนี้ เด็ก ๆ จะได้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอ ตามวิธีการ เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต เป็นต้น เพื่อเผยแพร่ออก สู่สาธารณะ โดยครูประเมินผลการเรียนรู้จากการดำเนินงานของเด็กตามสภาพจริง สรุปได้ว่าจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 2 ซึ่งมีกระบวนการในขั้นต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านความสามารถ ในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฯ

องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฯ จากการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการของ ทาบ่า 7 ขั้นตอนทำให้ได้หลักสูตรฯ ที่มีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขในการนำหลักสูตรไปใช้ ที่มีการผสมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ทำให้สามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรฯ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลตามลำดับของวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า 1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฯ พบว่าหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรฯ พบว่าคู่มือการใช้หลักสูตรฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 และผลการหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ คะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน E1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.85 และคะแนนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน E2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 จึงสรุปได้ว่าหลักสูตรฯ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. การศึกษาผลของการใช้หลักสูตรฯ ผลการใช้หลักสูตรฯ พบว่าคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จากการสังเกตโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.07 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.54 และหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.90 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79 จึงสามารถสรุปผลได้ว่าคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมโดยใช้แบบสังเกตวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าสรุปได้ว่าจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรฯ ซึ่งมีกระบวนการในขั้นต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านความสามารถในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ เน้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยจึงเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยทุกโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็ก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ เน้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาเหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการต่อยอดงานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรในการจัดประสบการณ์อื่น ได้แก่ การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

2. หลักสูตรฯ สามารถจัดประสบการณ์ให้มีเนื้อหาที่ยากง่ายไปตามช่วงอายุ และสามารถพัฒนารูปแบบสำหรับเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุริยะห์ เจอะอุบง. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนชุมชนบ้านปุยุต อำเภอมะเอยีร์ จังหวัดปัตตานี (ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา)*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พัชรินทร์ สิทธิตัน และเกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (2564). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จโดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัยของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(2), 827-840.
- พันทิวา กุมภีโร. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบอิงบริบทโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ดุขฎฐิบัณฑิตนิพนธ์การศึกษาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริมงคล ทนทอง (2553). *การพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นสุรินทร์สำหรับเด็กปฐมวัย (ดุขฎฐิบัณฑิตนิพนธ์การศึกษาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2563). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ พ.ศ. 2559-2563 การศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านแม่ไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะเพื่อคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- _____. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สุดา กุเล็ม. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุรเดช พรหมคำ และคณะ. (2559). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนนับของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3. สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/52Cvk>
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace & world

